

Ideoi maskotti!

Suomen Kuurosokeat ry:llä on Jyväskylässä Kuulonäkövammaisten kuntoutumiskeskus. Sen palvelut on tarkoitettu kaikille kuulonäkövammaisille lapsille, nuorille sekä heidän perheilleen ja lähityöntekijöilleen. Palveluja järjestetään myös aikuisille syntymästään kuurosokeille ja heidän lähiverkostoilleen.

Etsimme nyt kuntoutumiskeskukseksi omaa maskottia. Onko sinulla idea tai ideoita maskotiksi? Lähetä ideasi meille ja osallistu kilpailuun.

Maskotin haluamme olevan pehmolelu, joka on:

- * Hauska
- * Kuvaa kuntoutumiskeskuksen toimintaa
- * Päävärinä tulisi olla violetti, mutta muita värejä voi lisätä vapaasti

Ehdotus tulee olla A4 paperilla piirrettynä ja väritettynä edestä ja takaa. Maskottiryhmä valitsee voittajan ja palkitsee suunnitelman.

Osallistu kilpailuun lähettämällä ehdotuksesi 31.12.1997 mennessä osoitteeseen:

**Kuulonäkövammaisten
kuntoutumiskeskus
Rauno Jäntti
Kukkumäentie 27
40600 Jyväskylä**

Liitä myös oma nimesi ja osoitteesi mukaan.

Hauskaa ideointisyksyä toivoo:

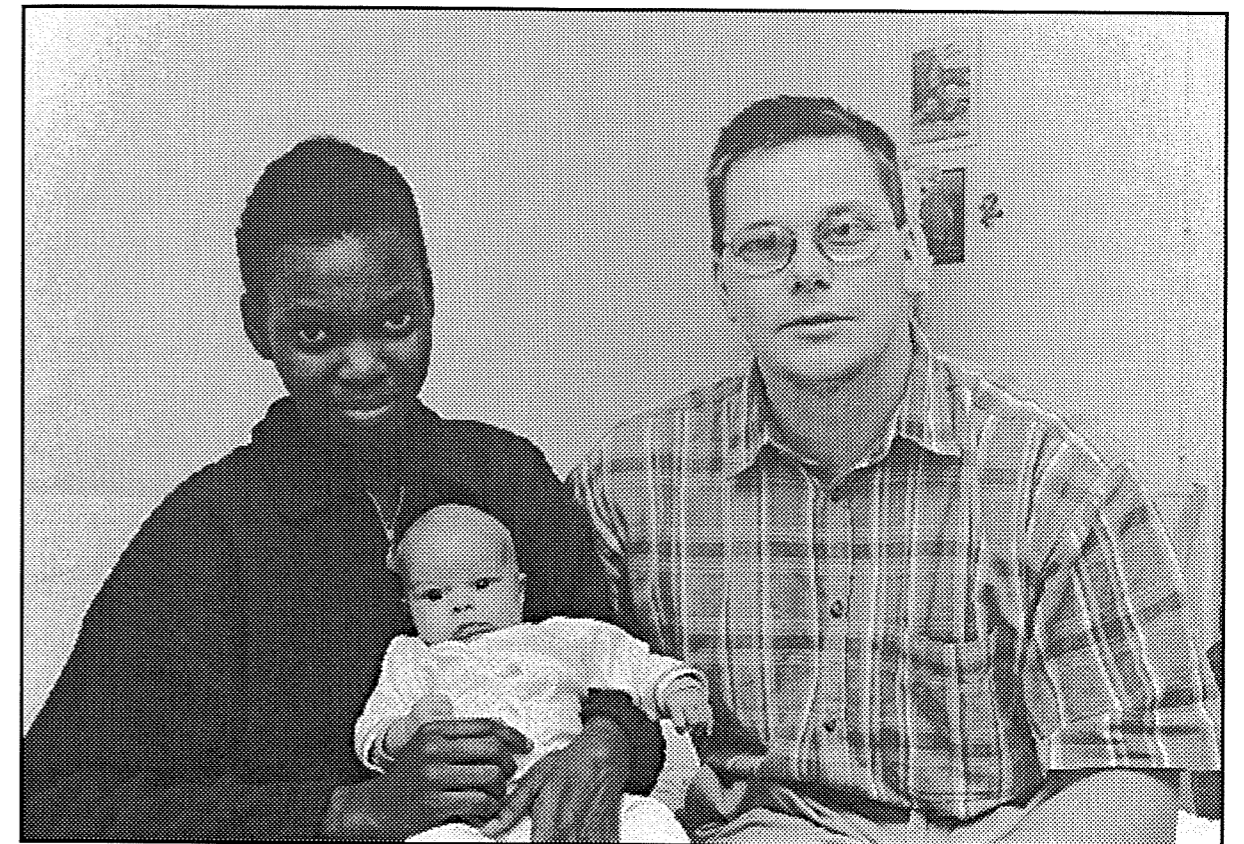
Maskottiryhmä

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Marraskuu 11/1997

Kuulumisia Oulusta

**Oululaiset ja onnelliset:
Vesa ja Zuhura**

Miksi tulkki ei ota kyytiin?

TUNTOSARVI 23.vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.

Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Päätoimittaja: Anu-Liisa Rönkä **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Eero Vartio, Martti Avila, Marja Heinonen, Maija-Leena Railo, Anita Palo, Marja-Leena Roponen, Anu-Liisa Rönkä, Raili Karisaari.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

Sisällys:

Soittokierros:	
Miten matka taittuu?.....	2
Pääkirjoitus: Tervetuloa Ouluun!	
Pekka Juusola.....	3
Monipuolinen Oulu.....	4
Oulussa aktiivinen kerho.....	7
Vieraisilla Eduskuntatalossa.....	8
Vesa ja Zuhura onnelliset yhdessä.....	10
Tutkimus sosiaalisesta tuesta..	12
Oulun Kotiväylä.....	13
Miksi tulkki ei voi kyyditä kuuroso- keaa?.....	14
Kokemuksia Hollannista.....	16
Valohoito sopii myös näkövammai- sille.....	18
Ideoi Maskotti!	20

Kannen kuva: Vesa Pikkuhookana, Zuhura Mgwenon sekä kahden kuukauden ikäinen Rosa-tytär. (Kuva: A-LR)

Seuraava lehti ilmestyy 17.12. Aineiston oltava toimituksessa 1.12.

Miten matka taittuu?

Lapissa Enontekiöllä asuva **Hilja Rantatalo** on lähdössä yhdistyksen syyskokoukseen Ouluun. Enontekiö sijaitsee käsivarren tyvessä luoteis-Lapissa. Enontekiöltä on Ouluun matkaa yli 500 kilometriä. Miten Hilja sinun matkasi taittuu?

–Matkustan ensin linja-autolla Enontekiöltä Rovaniemelle, josta jatkamme tulkin kanssa autolla Ouluun. Lähden matkaan kymmenen maissa perjantaiamuna.

Matka Enontekiöltä Rovaniemelle kestää linja-autolla viisi tuntia. Ajo-matka Rovaniemeltä Ouluun vie noin kolme tuntia. Yhteensä se tekee noin kahdeksan tuntia tien päällä.

–Tuntuuko matka pitkältä?

–En oikein osaa suhteuttaa sitä, koska matkustan nyt Ouluun ensimmäistä kertaa, Hilja vastaa.

Kotimatikalle Hilja lähtee syyskokouksen jälkeen sunnuntaina heti lounaan syötyään. Sillä aikataululla hän ehtii kotiin iltakymmeneksi.

– Kannattaako kokoukseen lähteä noin hankalan matkan takaa?

– Ilman muuta! Hallitukseen valitaan uusia jäseniä. On tärkeää tietää, ketä sinne menee. (A-LR)

Tervetuloa Ouluun!

Niin kauan kuin olen ollut tämän Suomen Kuurosokeitten yhdistyksen jäsenenä, on ollut puhetta siitä, miksi yhdistyksen syys- tai kevätkokoukset pidetään niin hankalassa paikassa, että sinne on aina joltakin Suomen alueelta hankala matkustaa. Se on varmasti totta, ettei koskaan löydy sellaista ihan-teellista kokouspaikkaa, jonne olisi erityisen helppoa matkustaa.

Pitää myös muistaa, että yhdistyksemme jäsenillä on oltava oikeus edes joskus kokoontua mahdollisimman lähellä omaa kotiseutuaan. Nyt tänä syksynä me Oulun ja Haapajärven kerhon alueella asuvat kuurosokeat voimme tulla kokouspaikalle samana päivänä kuin kokous alkaa. Tämä tietysti vähentää paljon matkustusaikaa, mutta samalla se säästää monen kuurosokean tulkkitunteja.

Minun mielestäni yhdistyksen pitäisi selkeästi kierrättää syyskokousta jokaisen alueellisen kerhon alueella. Se antaisi selvän näytön siitä, että me kuurosokeat olemme tasarvoisia keskenämme, asuimmepa sitten missä päin Suomea hyvänsä.

Lopuksi haluan kiittää kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat antaneet tukensa ja äänestäneet minua yhdistyksen hallitukseen näiden kuluneiden vuosien aikana! Nyt en asetu ehdokkaaksi yhdistyksen hallitukseen, mutta toivon todella hartaasti, että Pohjois-Suomesta löytyisi asiaan innostunut ehdokas antamaan oman näkemyksensä kuurosokeusasioissa!

Jos joku kysyisi minulta: "Pitääkö olla rohkea ihminen, jos asettuu ehdokkaaksi hallitukseen?" sanoisin "Ei!" Sillä jokainen hallituksen jäsen on vain ihminen, jolla on kullakin omat vahvat ja heikot puolensa. Toki on olemassa virheettömiä superihmisiäkin, mutta valitettavasti niitä löytyy vain sarjakuvasankareitten joukosta, kuten Teräsmies, Batman, Tartzan tai Mustanaamio. Koska tällaisia superihmisiä esiintyy vain sarjakuvien palstoilla, niin kuurosokeiden hallitukseen on pakko valita tavallinen, ajatteleva ihminen, ajattelevien ihmisten joukkoon. – Toivotan hyvää, asiallista syyskokousta!

Pekka Juusola
Varapuheenjohtaja

Monipuolinen Oulu

Anu-Liisa Rönkä

Yhdistyksemme syyskokous pidetään 22.–23.11.1997 Oulussa. Pohjois-Suomen keskuksena tunnetun Oulun tavaramerkki oli ennen terva – nykyään se on korkea teknologia: Pohjoismaiden ensimmäinen teknologiakylä perustettiin Ouluun vuonna 1982.

Oulu on myös merkittävä yliopistokaupunki sekä monipuolinen liike-, palvelu- ja kulttuurikeskus. Suomen kaupungeista Oulu on kuudenneksi suurin. Siellä asuu tällä hetkellä yli 113 000 asukasta.

Oulun kaupunkikuvan tunnusmerkeihin kuuluu Tuomiokirkko. Se sijaitsee syyskokouspaikkaamme Ramada Hotel Oulua vastapäätä. Tuomiokirkon keltainen torni nousee matalien rakennusten keskeltä yksinäisenä ja komeana kohti taivasta. Kirkon on suunnitellut Helsingin Senaatintorin rakennuksista kuuluisa arkkitehti C.L. Engel. Kirkko valmistui vuonna 1832 ja torni vuonna 1845.

Tuomiokirkko

Ramada Hotellin nurkalta löytyy Hupisaarten laaja puistoalue. Alueella on lukuisia kävelypolkuja, pieniä puroja, suuria puita ja vihreitä nurmikenttiä. Puistosta löytyy myös Pohjois-Pohjanmaan museo. Puistoalueelta johtaa kävelysillat kohti Kauppatoria, joka sijaitsee meren rannassa. Ramada Hotellilta pääsee torille suoraakin kaupungin katuja pitkin, mutta tänä syksynä monet kadut ovat olleet tietöiden takia puhki.

Kauppahalli ja toripolliisi

Torilta löytyy kauppahalli ja sen perinteiset antimet: tuoret kalat, vihannekset, hedelmät, vastapaisetut rieskat, piirakat ja monet muut

herkut. Kauppahallin edessä vartioi Toripolliisi, joka on lempeännäköistä paksua poliisia esittävä pat-sas.

Torin laidalla seisovat vanhat ranta-aitat muistona 1700-luvulta. Torilla on myös matkamuistomyymälöinä toimivia aittoja, joissa myydään monenlaista tavaraa, muun muassa poronahkoja ja muita Lapin tuliaisia.

Torin tuntumassa meren rannalla on vierekkäin kaksi suurta vaaleaa rakennusta: teatteri ja kirjasto. Ne edustavat kaupungin uutta ilmettä. Vanhaa Oulua löytyy, kun kääntyy katsomaan torilta kaupunkiin päin. Rantakatua koristaa viehättävien puutalojen nauha.

Toripolliisi

Kävelykatu Rotuaari

Oulun liikekeskustan sydämessä on ehkäpä Suomen kuuluisin kävelykatu, Rotuaari. Sinnekin on helppo löytää Ramada Hotellilta, joka sijaitsee Kirkkokadun varrella. Kun kävelee Kirkkokatua keskustaan päin, katu muuttuu muutaman korttelin päässä kävelykatu Rotuaariksi. Rotuaarilla on erilaisia tapahtumia ympäri vuoden, muun muassa kuuluisa Weindorf-viinikyläfestivaali sekä Valkosipuliyö.

Syyskokousviikonloppuna eli 21.–23.11. Rotuaarilla on pystyssä Adventtitori. Samana viikonloppuna avataan myös joulukatu eli Rotuaari koristellaan joulukuntoon: kadulle pystytetään 50 joulukuusta, joiden koristelusta vastaavat lastentarhat ja opiskelijat. Juhlavalalaistus ja muut joulukoristeet kuuluvat tietysti asiaan, ja niiden lisäksi joka päivä soivat joululaulut. Seuraavana viikonloppuna Rotuaarilla käydään valtakunnallinen tiernapoikakilpailu. Ja Rotuaarilla kruunataan myös Oulun Lucia-neito.

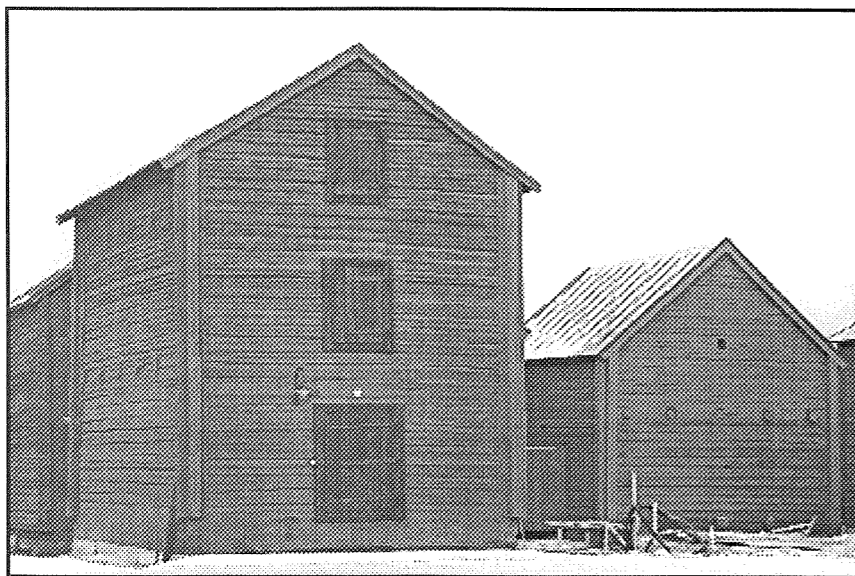
Pohjoinen valo on lempeää

Pohjanlahden rannikolla sijaitseva Oulu on talvella pimeä, mutta kesällä valoa on vastapainoksi lähes ympäri vuorokauden. Oululaiset kuvataiteilijat puhuvat pohjoisesta

valosta, joka on pehmeää ja utuis-
ta. Monen taiteilijan mielestä siinä
on hyvä työskennellä.

Oululaiset puhuvat omaa *leviää*
murrettaan. Ympäri maan tunne-
taan oulunkieliset lauseet: *Ookko*
nää Oulusta? Pelekääkkö nää pol-
liisia? Oulun murteessa on myös il-
mauksia, joita muiden voi olla vai-
kea ymmärtää. Lapset esimerkiksi
kysyvät: *Alakko nää mua?* Tämä
tarkoittaa: Leikitkö kanssani?

Oululaisuuteen kuuluu ajaa polku-
pyörällä ympäri vuoden, myös pa-
himpina pakkaspäivinä. Hyvä pyö-
rätieverkko tekee pyöräilyä help-
poa ja mukavaa. Oululainen pyö-
rätiereitti voitti ensimmäistä kertaa
järjestetyn Vuoden Pyörätie -kil-
pailun 1996. Palkitulla reitillä voi
ajaa yhdeksän kilometrin matkan ja
ihailia historiallisia seutuja, kaunii-
ta rantoja ja hyvin hoidettuja puis-
toalueita.

Aittoja torin rannassa

Syyskokouspaikka

Syyskokous pidetään Ramada
Hotel Oulussa, joka sijaitsee kes-
kustassa Tuomiokirkkoa vastapää-
tä. Ramada Hotellissa on viisi ker-
rosta. Hotellihuoneita on neljässä
kerroksessa, yhteensä hotellissa on
154 huonetta.

Katutasossa on vastaanottotiski,
kokoustilat, pubi sekä ravintola.
Ravintolan nimi on Botnia Brasse-
rie. Syyskokouksemme kunniaksi
ravintolassa on lauantai-iltana
tanssit, vaikka normaalisti Rama-
da Hotelli on rauhallinen hotelli, jos-
sa tanssia ei ole. Lauantaitanssien
musiikista vastaa Colibri-tanssior-
kesteri.

Ramada Hotel Oulu on rakennettu
vuonna 1990 ja remontoitu viime
kesänä. Myyntisihteeri **Ritva Ku-**
piainen kuvailee hotellia valoi-
saksi ja avaraksi.

- Varsinkin aulassa
on luonnonvaloa,
mutta marraskuussa
sitä tietysti on aika
vähän, joten lamppu-
jakin tavitaan.

Oulussa aktiivinen kerho

Anu-Liisa Rönkä

Oulun kuurosokeiden kerho toimii
aktiivisesti. Kokouksia pidetään
usein ja ne tapaavat venyä pitkiksi.
- Meillä on aina kaikilla niin paljon
asiaa, kerhonvetäjä **Pekka Juuso-**
la naureskelee.

Kerhon kokoontumispaikka on
Kuurojen toimintakeskuksessa.
Samassa rakennuksessa sijaitsee
aluesihteerin **Hilkka Kälkäisen** toi-
misto.

Lokakuun viimeisen kokouksen
vieraaksi on kutsuttu Oulun läänin
näkövammaisten puheenjohtaja
Heikki Koistinen. Hän kertoo Ou-
lun näkövammaisten toimitilojen
laajentamisesta. Uuteen monitoi-
mikeskukseen on tulossa katutason
kokoushuone, johon ollaan hanki-
massa induktiota kuurosokeita
varten. Koistisen mukaan suunnit-
telussa otetaan huomioon myös
muita kuurosokeiden tarpeita, ku-
ten hyvä valaistus ja kontrastit.

Kokouksen loppupuolella puheen-
aiheeksi nousee yhdistyksemme
syyskokous. Kun kysyn mitä oulu-

laiset haluaisivat kertoa kotikau-
pungistaan muille syyskokousvie-
raille, kaikki haluavat vain kehua:

- Mahtava kaupunki! Kauniita paik-
koja, hyvät palvelut, tulkki- ja kul-
jetuspalvelut, sanoo **Milma Karvo-**
nen.

- Täällä on mukava asua, kaikki on
hyvin, sanoo puolestaan **Alpo Si-**
pola.

- Ei parempi kuin Ylivieska, mutta
hyvä! toteaa ylivieskalainen Pekka
Jaakola.

- Hyvä sijainti Suomen kartalla lan-
tion kohdalla. Pääsee helposti joka
paikkaan. Merellinen, sopivan ko-
koinen kaupunki, jossa tuulee
ihanasti. Kulttuuri on täällä vahvoilla
ja urheilukin kohta taidetta! arvioi
Leila Lappea.

- Kävelykatu Rotuaari on kiva paik-
ka, sanoo **Suoma Isometsä**.

- Tämä oli kaunis kaupunki, kun
vielä näin. Nyt en tiedä, onko mus-
ta vai valkoinen, sanoo **Olavi Eira**.

- Olen kuitenkin viihtynyt, kävelem-
me Suomen kanssa päivittäin,
vaikka kodin lähellä onkin risteyk-
siä ja autoteitä. Kyllä se on OK -
Oulun kaupunki, Olavi tiivistää.

Leila Lappea ja Pekka Juusola

Tulkkipalvelu toimii

Aluesihtööri Hilikka arvioi, että Oulussa on kiistatta Suomen parhaat viittomakielen tulkit ja tulkikeskus. –Tosi on! vahvistavat muut.

Pekka Juusolan mielestä Oulussa on suhteellisen mukava elää vammaisena sen takia, että yhteydet sosiaalitoimistoon ovat toimineet. Kunta on huolehtinut tulkkien kustannuksista niin, että kuurosokeat ovat päässeet matkustamaan tilaisuuksiin eri puolille maata.

Tällä hetkellä kaupungin vammaispalvelun päällikön paikka on auki. Aluesihtööri Hilikka kertoo, että paikkaa on oltu täyttämässä poliittisilla perusteilla. Oulun aistivamajärjestöt ovat kuitenkin vaatineet, että paikalle valitaan ammatti-ihminen.

Vieraisilla Eduskuntatalossa

Raili Karisaari

Kuurosokeiden ryhmä kävi marraskuun alkupäivinä tutustumassa Eduskuntataloon. Kaksi opasta kertoi eduskunnan työskentelystä, talossa vallitsevista tavoista ja yleisölle järjestetyistä mahdollisuuksista seurata eduskunnan työskentelyä.

Eduskuntatalo, tuo jyrkä ja arvokkaan näköinen rakennus Helsingin Arkadianmäellä on valmistunut vuonna 1931. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Johan Sigrid Siren ja rakennustyyli on 20-luvun klassismia. 200 kansanedustajan lisäksi talossa työskentelee 700 muuta ihmistä.

Vierailuhetkellä istuntosali oli aivan tyhjä. Joku ryhmästämmme tiedusteli oppaaltamme, ovatko kansanedustajat lounaalla vai onko heillä peräti vapaapäivä.

Opas kertoi, että vain pieni osa kansanedustajan työstä tapahtuu istuntosalissa. Suurin osa työstä tapahtuu kansanedustajien omissa työhuoneissa tai erilaisissa työryhmissä ja valiokunnissa.

Kansanedustajat voivat omissa

työhuoneissaan kuunnella istuntosalissa tapahtuvaa keskustelua keskusradion kautta. Vain äänestysten ja täysistuntojen aikana kansanedustajien velvollisuus on olla istuntosalissa.

Oppaamme kertoi, että istuntosalissa saa kävellä ainoastaan kansanedustaja ja hänen virkapukunin avustajansa.

Eräs ryhmämme jäsenistä ihmetteli kansanedustajien ja ministereiden juhlaivalta tuntuvaa puhuttelutapaa: "Herra puhemies" tai "Hyvät edustajatoverit"?

– Se on kohtelias puhuttelutapa, joka kuuluu tämän talon tapoihin, opas kertoi.

Istunnot julkisia

Eduskuntatalossa käy päivittäin paljon vieraita; joskus jopa useita satoja. Istuntosalin lehterillä on 350 paikkaa vieraille. Jokainen eduskuntatyöstä kiinnostunut voi tulla lehterille seuraamaan täysistuntoja. Opas kertoi, että mielenkiintoisimpia ovat torstaisin klo 16.30 alkavat kyselytunnit. Ministerit joutuvat vastaamaan edustajien kysymyksiin ilman ennakkovalmistelua.

Eduskunnassa on myös erittäin laaja ja monipuolinen kirjasto, jota käyttävät esimerkiksi valtiotieteen opiskelijat.

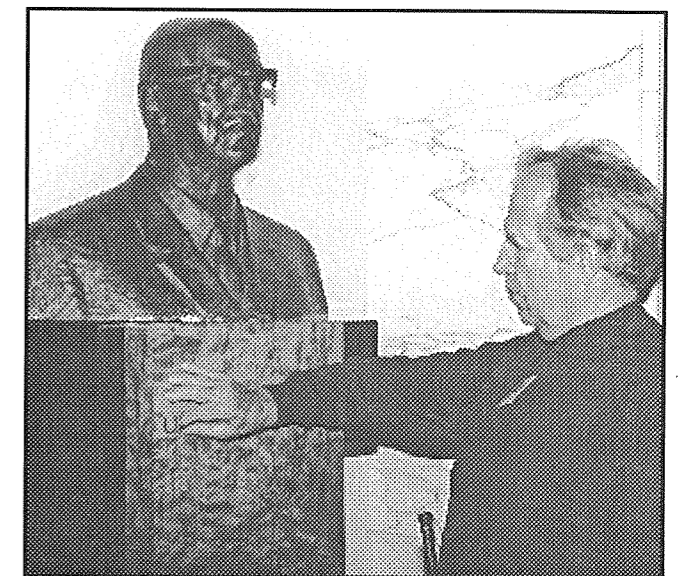
Politiikka kiinnostaa

Helsinkiläinen Toini Kiuru on käynyt tutustumassa Eduskuntataloon vuonna 1951.

– Olimme liikkeellä näkövammaisten ammattikouluryhmän kanssa. Silloin meillä oli aikaa enemmän ja saimme kuunnella, mitä salissa tapahtui, Toini muisteli.

Hän kertoi silmälleensä aamulla tietosanakirjasta vähän esitietoja Eduskuntatalon arkkitehtuurista. Toini on kiinnostunut politiikasta ja seuraa päivittäin sanomalehdistä, radiosta ja televisiosta, mitä Arkadianmäellä tapahtuu. Suosikkipoliitikkoa Toini ei suostu paljastamaan.

– Olen joskus ajatellut tulla kuuntelemaan istuntoa, mutta yksin on vähän vaikeaa, kun en kuule kunnolla.

Pentti Kähkönen tarkastelee Urho Kekkonen patsasta. (RK)

Vesa ja Zuhura onnelliset yhdessä

Anu-Liisa Rönkä

Oululainen 28-vuotias **Vesa Pikkuhookana** matkusti kolme vuotta sitten Tansaniaan, itä-Afrikkaan. Afrikan matka oli ollut pitkään hänen haaveensa. Tansaniassa Vesa vieraili sikäläisessä kuurojen yhdistyksessä ja tapasi siellä nuoren naisen, **Zuhura Mgwenon**.

– Rakastuin välittömästi, Vesa hymyilee.

Rakkaustarina jatkuu onnellisesti: Vesa ja Zuhura aloittivat kirjeenvaihdon. Seuraavana vuonna Zuhura matkusti Suomeen tapaamaan Vesaa – eikä hän enää palannutkaan kotiin. Nuoripari vihittiin vuosi sitten kesällä. Ja tänä syksynä perheeseen syntyi pieni tyttö, joka on saanut nimekseen **Aisha Rhoda** ja suomalaisiksi kutsumanimekseen **Rosa**.

Zuhura viihtyy Suomessa ja Oulussa, vaikka talvella pakkanen tuntuukin oudolta. Zuhuran kotona

Tansaniassa kun on aina lämmin-tä.

– Olen tottunut pukemaan päälle riittävästi, villapaitaan ja pitkään villahameeseen sonnustautunut Zuhura sanoo.

Sekä Vesa että Zuhura ovat menettäneet kuulonsa lapsena, joten heidän molempien äidinkieli on viittomakieli. Vesalla on myös onnettomuudesta johtuva näkövamma, mikä ei kuitenkaan estä viittomien näkemistä. Zuhura on opetellut suomalaisen viittomakielen, joka on nykyisin pariskunnan yhteinen kieli. Zuhura on opiskellut jonkin verran myös suomea.

Kansainvälistä elämää

Vesa ja Zuhura elävät varsin kansainvälistä elämää. Suomalaisittain sisustettua kotia koristaa afrikkalainen taide. Kirjeenvaihtovereita on eri puolilla maailmaa. Ystäväpiiriin kuuluu suomalaisia, tansanialaisia ja muita ulkomaalaisia ihmisiä, kuuroja ja kuulevia.

– Rosan kastejuhlassa tarjosimme ystävillemme perinteiset suomalaiset kakkukahvit ja afrikkalaista ruokaa. Vieraat pitivät kovasti tästä tarjoilusta, se oli heistä mielenkiintoista, Vesa ja Zuhura kertovat vain pari päivää ristiäisten jälkeen.

– Tansanialainen ruoka on aivan älyttömän kertakaikkisen hyvää ja vaimoni on todella taitava ruuanlaittaja! Vesa ylistää.

Haaveena saada työtä

○ Vesa on monin tavoin kiinnostunut vaimonsa kotimaasta.

– Tansanialaiset ovat suomalaisia hymyilevämpiä, iloisempia, ystävällisempiä ja sosiaalisempia. Ja ihmisten pukeutuminen on värikkäämpää, Vesa kuvailee.

Vesa käy kerran viikossa harrastamassa afro-tanssia. Se on afrikkalaiseen kulttuuriin kuuluvaa liikumista, tanssin ja liikunnan yhdistelmä.

○ Vesa on opiskellut Arlainstituutissa korityöntekijäksi, ja lisäksi hän on suorittanut muita opintoja eri puolilla Suomea. Hän ei ole kuitenkaan onnistunut saamaan työtä.

– Olen nyt ollut kolme ja puoli vuotta työttömänä. Arvaa vaan kuinka paljon on harmittanut! Monta kertaa olen toivonut, että saisinpa työpaikan. Mutta tämä aika on vaikea ja työpaikan saaminen on todella

hankalaa.

Vesa on ilmoittanut työvoimatoimistoon haluavansa työkokeiluun. Sen avulla hän voisi kokeilla eri aloja ja kypsytellä ajatusta siitä, mikä sopii hänelle parhaiten. Myöhemmin Vesa haluaisi vielä opiskella ja löytää lopulta työpaikan.

Zuhura on käynyt työharjoittelussa Oulun kuurojenkoti Runolassa. Hän työskenteli siellä vanhusten apuna käytännön asioissa: siivouksessa, kaupassakäynnissä, kävelyllä ja niin edelleen.

– Lähihoitajan ammatti voisi olla minun tulevaisuuden ammattini, sillä pidin työstäni Runolassa. Sain olla ihmisten kanssa tekemisissä ja pidän siitä. Tämä olisi minulle realistinen mahdollisuus, Zuhura miettii.

Tällä hetkellä pikkuinen Rosa on kuitenkin tärkein asia sekä Zuhuran että Vesan elämässä. Molemmat haluavat keskittyä nyt perhe-elämään ja kodin rakentamiseen.

– Kotonakin on paljon työtä: siivoamista, pyykinpesua, ruuanlaittoa, nuori isä päivittelee.

– Myöhemmin tulee aika keskittyä muihin asioihin, opiskeluun ja työpaikan hankkimiseen.

Lehden kansikuvassa Zuhura, Vesa ja Rosa-tyttö.

Tutkimus sosiaalisesta tuesta

Marja-Leena Saarinen

Kuurojen Palvelusäätiössä on projekti, jonka tavoitteena on kehittää kuurojen ja kuurosokeiden sosiaali- ja terveystaloutta. Projektissa tutkittiin, kuinka kuurot ja kuurosokeat kokevat sosiaali- ja terveystaloutta. Tutkimuksessa haastateltiin noin 200 oululaista ja jyvaskyläläistä kuuroa ja kuurosokeaa. Kuurosokeita haastateltavia oli 20. Haastattelijoina toimivat kuurot henkilöt.

Tutkimuksessa kysyttiin mielipidettä ihmissuhteista, taloudellisesta tilanteesta, asumisesta, vapaa-ajan vietosta ja mahdollisuuksista saada palveluja ja mahdollisuuksista vaikuttaa asioihin. Vaikka elämäntilanne koetaan yleensä hyvänä, niin tulevaisuuteen kuurot ja kuurosokeat suhtautuvat varauksellisesti. Tulevaisuus tuntuu epävarmalta.

Tutkimus osoittaa, että kuurot ja kuurosokeat väestöryhmänä jakautuu samalla tavoin kahtia kuin kuuleva väestökin. Osalla ihmisistä menee hyvin, kun taas osalla ei

menehtyä hyvin. Ollaan tyytymättömiä taloudelliseen tilanteeseen, ihmissuhteisiin ja palvelujen toimimattomuuteen.

Tutkimuksen mukaan noin 30 prosenttia kuuroista ja kuurosokeista kuuluu ryhmään, joka on jäänyt sosiaalisen tuen turvaverkkojen ulkopuolelle. Kuulevista tähän ryhmään kuuluu 12 prosenttia. Sosiaalisen tuen järjestelmien ulkopuolelle jääminen ei välttämättä merkitse syrjäytymistä, mutta se merkitsee elämän kriisitilanteen kohdatessa turvattomuutta ja epävarmuutta.

Järjestöt tärkeitä

Kuurot ja kuurosokeat kokivat seurakuntien ja järjestöjen merkityksen sosiaalisen tuen tuottajana suuremmaksi kuin kuuleva väestö. Kuurot ja kuulevat olivat samaa mieltä siitä, että julkiset sosiaalipalvelujärjestelmät eivät vastaa kansalaisten tarpeisiin. Julkiset palvelujärjestelmät pitävät itseään tärkeämpinä palvelujen tuottajina kuin kuurot ja kuurosokeat arvioivat niiden olevan.

Tutkimuksessa korostuu lähiympäristön ihmissuhteiden sekä kuurojen ja kuurosokeiden keskinäisen vuorovaikutuksen merkitys sosiaalisen tuen muotona. Hyvät ihmissuhteet ehkäisevät syrjäytymistä, antavat turvan tunnetta ja mahdollisuuden kokemukseen oman elämän hallinnasta.

Palvelua viittomakielellä

Tutkimuksen perusteella hyvinvointipalveluissa on kehitettävää. Laadun kehittäminen merkitsee sitä, että sosiaali- ja terveystalouteihin tulisi saada viittomakielisiä työntekijöitä ja palvelujen tulisi vastata paremmin asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin.

Varsinkin henkilökohtaisissa asioissa kuurot ja kuurosokeat haluavat kommunikoida omalla äidinkielellään. Yksinäisyyttä ja syrjäytymistä tulisi ehkäistä kehittämällä kuuron ja kuurosokean ja hänen lähiyhteisönsä vuorovaikutusta.

Tutkimuksen perusteella hyvinvointipalvelujen laatu vaihtelee eri alueilla Suomessa. Tulisiko tietyt talousalueet varustaa määrällisesti ja laadullisesti paremmilla erityis- ja palvelulla ja näin turvata vähemmistöryhmien palvelujen laatu?

Kirjoittaja on projektinjohtaja

Oulun Kotiväylä

Kotiväylä on kotihoitopalvelutoiminnan nimi. Kotiväylä on tarkoitettu kuuroille ja kuurosokeille. Oulussa Kotiväylässä työskentelee kolme kotipalvelun ammattilaista, joilla kaikilla on viittomakielen taitoa. Toive saada mukaan kuuro työntekijä ei ole vielä toteutunut, mutta tulevaisuudessa Kotiväylä voi olla monen kuuron nuoren ammattiala.

Oulun Kotiväylässä on useita kuuroja ja kuurosokeita asiakkaita. Moni on aiemmin saanut palveluja kaupungin tavallisesta kotipalvelusta, mutta on halunnut siirtyä viittomakielisen palvelun piiriin. Kotiväylä maksaa asiakkaalle saman verran kuin kaupungin tavallinen kotipalvelukin. Kotiväylän toimipiste on Runolassa.

Nimi Kotiväylä syntyy siitä, että kotipalvelun tavoitteena on saada asiakkaalle uusia viittomakielisiä ystäviä ja ihmissuhteita. Kotiväylä toimii väylänä ulos kotoa erilaisiin kerhoihin ja retkille, ja myös väylänä ystäville tulla vieraisille.

Kotiväylä toimii Oulun lisäksi Joensuussa. Kotiväylä-kotihoitopalvelua suunnitellaan myös muihin kaupunkeihin. (M-LS)

Eeva Uski vastaa kysymykseen:

Miksi tulkki ei voi kyyditä kuurosokeaa?

Anu-Liisa Rönkä

Sähköpostissa kuurosokeiden alueella keskusteltiin muutama viikko sitten tulkinkäyttöön liittyvistä asioista. Yksi kysymyksiä herättänyt seikka oli se, miksi tulkki ei voi ottaa kuurosokeaa kyytiinsä matkalla tulkkauspaikalle. Kuurosokea ja tulkki joutuvat siis matkustamaan samaan paikkaan kumpikin omia teitään.

Suomen Viittomakielen Tulkkien puheenjohtaja Eeva Uski, miksi tulkki ei voi kuljettaa kuurosokeaa omalla autollaan?

– Tärkein syy on se, että vastuukysymys on epäselvä. Jos tulkki ajaa vaikkapa kolarin ja kyydissä ollut kuurosokea vammautuu, kuka siitä on vastuussa? Tai toisaalta, jos autolle tapahtuu jotain. Jos kuurosokea avaa esimerkiksi auton oven vahingossa niin, että se naarmutuu – kuka vastaa siitä?

– Näiden avoimien kysymysten takia on selkeintä, että yhdessä matkustaessaan kuurosokea ja tulkki ovat ammattikuljettajan kyydissä, olipa kulkuväline mikä tahansa: taksi, linja-auto tai juna.

– Toinen syy on se, että tulkin tehtävä on kielenkääntäminen ja kuurosokeiden kanssa myös opastaminen ja kuvailu. Jos tulkki ajaa autoa, kuvailu jää helposti tekemättä.

Onko sinun mielestäsi mitään tilannetta, jossa tulkin olisi järkevää ottaa kuurosokea kyytiinsä?

– Järjen käyttö on tietysti aina sallittua! Joskus saattaa tulla eteen tilanne, jossa kuljettaminen on paras ratkaisu. En kuitenkaan osaa antaa mitään esimerkkiä siitä, mikä olisi tällainen erityistapaus. Ne ovat aina tapauskohtaisia ratkaisuja.

– Periaate on se, että tulkin ei pitäisi kuljettaa kuurosokeaa juuri tä-

män vastuukysymyksen takia. Käytännössä on kyllä alueellisia eroja, eli joillain alueilla tulkki kuljettaa kuurosokeita. Tai joku tulkki kuljettaa, eli hän käyttää sitä kilpailuvaltina ja saa sen avulla töitä. Mutta kuljettaminen on huono kilpailuvaltti.

– Yleissääntö on se, että tulkin ja kuurosokean pitäisi matkustaa julkisilla kulkuneuvoilla. Ammattikuljettajilla on vastuuvakuutukset onnettomuuksien varalta.

– Tottakai jokainen autoileva ihminen kuljettaa vapaa-aikanaan muita ihmisiä: perheenjäseniä ja ystäviä. Mutta se on eri asia kuin työhön liittyvä tehtävä ja siitä kannettava vastuu. Tulkilla ei ole esimerkiksi liikennelupaa. Myös maksukysymys on epäselvä. Eli onko tulkilla oikeutta ottaa kuurosokealta bensarahaa kyydityksestä?

Toinen kysymyksiä herättänyt asia on SVT:n alaisuudessa toimiva uusi Tulevaisuustyöryhmä. Mikä Tulevaisuustyöryhmä oikeastaan on?

– Tulevaisuustyöryhmässä on mukana tulkkien kouluttajia ja pitkään työssä toimineita tulkkeja. Työryhmän päätehtävä on pohtia tulkin työtä ja suunnitella sen tulevaisuutta: tehtäväkuvaa, roolia, koulutusta ja tulkkauksen organisointia – miten se pitäisi parhaiten järjestää.

Viittomakielentulkin koulutus uudistuu ensi syksynä. Koulutusta annetaan jatkossakin Kuopion ja Turun oppilaitoksissa, mutta opistotasoisesta tutkinosta tulee ammattikorkeakoulututkinto. Mitä tämä uudistus käytännössä tarkoittaa?

– Koulutus on vasta suunnitteilla, eli vielä ei tarkkaan tiedetä, mitä siitä lopulta tulee. Varmaa on, että koulutus siirtyy ammattikorkeakoulun alaisuuteen ja samalla opiskeluaika pitenee. Tämä antaa opiskelijoille mahdollisuuden erikoistua johonkin erityisalaan, esimerkiksi kuurosokeille tulkkaukseen.

– Kuurosokeille tulkkaukseen erikoistuvalla opiskelijalla on siis mahdollisuus tutustua syvemmin kuurosokeuteen. Hän pystyy paremmin sisäistämään sen, mitä kuurosokea todella tarkoittaa ja mitä kuurosokean kanssa työskenteleminen tulkilta vaatii. Erikoistuminen parantaa ammattitaitoa ja luo edellytyksiä myös jatkuvasti kehittämään omaa ammattitaitoaan työssä. Samalla työn arvostus nousee.

– Lopuksi haluaisin vielä lähettää terveisiä kuurosokeille: toivon kovasti, että yhteistyö kuurosokeiden ja tulkkien välillä sujuu juohevasti ja mukavasti!

Kokemuksia Hollannista

Raija Rantalainen

Euroopan Vanhempien konferenssi pidettiin Het Instituut voor Dovenissa Hollannissa. Virallinen järjestäjä oli Euroopan Kuurosokeiden verkosto EDbN. Koolla oli noin 65 vanhempaa 14 maasta. Suomea edusti kolmen hengen ryhmä: **Raija ja Pekka Rantalainen** Mikkelistä ja **Terttu Keurulainen** Kuopiosta. Rantalaisilla on 13-vuotias monivammainen **Mikko**, joka käy koulua kotipaikkakunnalla ja Tertulla 20-vuotias **Heidi**-tytär, joka asuu tällä hetkellä Jyväskylän Antinkodissa.

Konferenssi oli selkeästi vanhempien oma kokous. Ammattilaisia oli mukana vain luennoitsijoina ja järjestäjän edustajina.

Heti opetuksen piiriin

Meille kouluikäisten lasten vanhemmille järjestettiin mahdollisuus tutustua lasten koulunkäyntisysteemiin ja opetukseen Rafael-koulussa sillä aikaa kuin nuorten ja aikuisten vanhemmat tutustuivat työtoimintaan instituutin alueella.

Kun kuurosokea tai kuulonäkövammainen lapsi syntyy, hän pääsee mukaan aukottomaan systeemiin. Ensimmäisen 18 kuukauden kuu-kauden ajan ammatti-ihmiset käyvät neuvomassa ja antamassa tukea lapsen kotona. 2-vuotiaana lapsi alkaa käydä instituutissa pari kertaa viikossa, 3-vuotiaana hänet otetaan tenavaryhmään ja 4-vuotiaana täysipainoiseen opetukseen.

Opetus on samanlaista kuin Suomessa. Jokaisella lapsella on oma avustaja tai opettaja intensiivisessä vuorovaikutustilanteessa. Tutustuimme mm. motoriseen rataan, jonka avulla vietiin läpi jokaiselle yksilöllinen liikuntatunti, kuten meillä Suomessa.

Samanlaista käden puremista ja muuta stereotyyppistä käyttäytymistä kuten omalla pojallamme, näytti esiintyvän tämänkin koulun oppilailla. Mietimme yhdessä uusia, luovia keinoja vahingoittavan itsestimulaation ehkäisemiseksi. Rafael-koulu on tarkoitettu kuurosokeille lapsille ja nuorille. Suurin osa lapsista asuu koulun asuntolassa. Viikonloppuina ja lomilla lapset pääsevät kotiin.

Koti parempi kuin laitos

Erään äidin mukaan henkilökunta ja asiantuntijat myöntävät jo, että oppimisen kannalta asuminen si- säoppilaitoksessa ei olisikaan ehdottoman välttämätön asia. Hänen tyttärensä oli asunut koulun asuntolassa ja ollut koko tuon puolen-toista vuoden ajan sairas. Kun lapsi siirtyi käymään koulua kotona asuen, sairastelu loppui ja oppiminen pääsi alkamaan. Tunne-elämän kehittymisen kannalta koti on aina laitosta parempi vaihtoehto.

Professori **van Dijk**in mukaan kouluintegraatio-asia on tällä hetkellä kiivaan keskustelun aiheena Yhdysvalloissa. Keskustelua asiasta on käyty myös Suomessa.

Saimme tilaisuuden katsoa videotykin avulla "suorana lähetyksenä" kun vaikeasti näkövammaisen kuuron **Naomi**-tytön näköä tutkittiin suomalaisen asiantuntijalääkäriin, dosentti **Lea Hyvärisen** kehittämän kontrastitestin avulla. Tutkimuksen jälkeen tutkijat tulivat keskustelemaan kanssamme. Hollannissa kaikki tutkimukset ja johtopäätökset tehdään tiimissä, johon kuuluvat tarvittavat asiantuntijat sekä oppilas itse perheineen. Varmasti Suomessakin on vilpitön pyrkimys tähän suuntaan, mutta esimerkiksi oman lapsemme kohdalla moni

asia on toteutettu vain yhden asiantuntijan, esimerkiksi ylläääkäriin määräyksestä ja päätöksellä.

Kun lapsemme oli 2,5 vuotias ja status epilepticus -kohtaus vei kaikki siihen mennessä opitut taidot, eräs lääkäri tokaisi, että "tämähän on toivoton tapaus". Ja toivoton tapaus Mikko olikin, kunnes saimme toivoa. Pääsimme silmälääkäri Lea Hyvärisen suosituksesta Jyväskylän kuulonäkövammaisten kuntoutuskeskuksen kuntoutuksen piiriin. Mikko rupesi edistymään; pienin askelin, mutta kuitenkin.

Olen aina pahoitellut sitä, kun meillä ei ole yhteistä kieltä poikamme kanssa. Ei ole kommunikaatiota, olen sanonut.

Olin väärässä! Van Dijk sai minut tajuamaan, että lapsi kyllä viestii koko ajan, vastaanottajassa on vika, jos hän ei ymmärrä. Sormenliikahduskin on viesti. Pitää havainnoida! Pitää olla herkkä havainnoimaan!

Konferenssin järjestelykustannuksiin saatiin tukea EU:lta sekä hollantilaisilta yrittäjiltä. Osanottajille konferenssi oli ilmainen, mutta matkoista jokainen vastasi itse. Rantalaiset esittävät lämpimät kiitokset Kuulonäkövammaisten lasten Vanhemmat ry:lle, Kuurosokeiden Tuki ry:lle sekä LC Mikkeli -Lions Clubille, jotka tukivat heitä matkan kustannuksissa.

Valohoito sopii myös näkövammaisille

Jukka Jokiniemi

Iso osa suomalaisista kärsii pimeänä vuodenaikana väsymyksestä ja uupumuksesta. Luonnonvalon vähentyessä ihminen alkaa tiedostamattaan varautua "heikentyviin elinolosuhteisiin" säätelemällä hormonituotantoaan ja elintoimintojaan. Sisäänrakennetut suoja-mekanismit ilmenevät mm. seuraavina oireina:

- voimakas uupuneisuuden tunne, väsymys ja erityyppiset univaikeudet
- vararavinnon kerääminen ja siitä aiheutuva painonnousu
- yleinen passiivisuus tai masentuneisuus
- työtehon ja vireystason lasku. Alkukantaiset esi-isämme selvisivät talvesta vaipumalla talviuneen syötyään ensin itsensä pulleiksi, mutta nykyaikana sellainen ei ole tarpeen.

Valon on todettu säätelevän ihmisen sisäistä kelloa. Oleskelu kirkaassa valossa vähentää unetta- van melatoniini-hormonin eritystä.

Kirkasvalohoidolla vireystasoa voidaan säädellä ja nostaa.

Ihmisen hyvinvointi edellyttää päivittäin 0,5–2 tunnin ajan vähintään 2500 luksin valo-annosta. Esimerkiksi pilvisenä talvipäivänä ulkona on vain n. 1000 luksia ja hyvin valaistussa toimistoympäristössäkin parhaimmillaan n. 500 luksia.

Suomalaisissa kodeissa valomäärä jää keskimäärin alle 100 luksin. Näkövammaisten asunnoissa valomäärät ovat asunnon muutostöiden jälkeen 300–500 luksin tasolla. Kaamosaikaan emme saa Suomessa riittävästi valoa.

Valohoitolaitteet

Markkinoille on tullut paljon erilaisia valohoitolaitteita, joiden hintataso vaihtelee 1800–3500 mk välillä. Normaalit valohoitolaitteet ovat noin 100 watin tehoisilla loisteputkilla varustettuja pöytien päällä pidettäviä laatikoita. Niissä on sisällä loisteputket, jotka antavat riittävän

luksimäärän kunhan ollaan laitteesta noin 70–40 cm päässä. Laitteita yleensä pidetään ruokapöydän tai työpöydän päällä.

Viime talvena kiinnostuin valohoidosta, johon aluksi suhtauduin hyvin epäluuloisesti. Mietiskeltyäni markkinoilla olevien laitteiden ominaisuuksia päätin alkaa hyödyntämään tietojani heikkonäköisten vaativasta valaistussuunnittelusta.

Sain idean yhdistää epäsuoraa valoa heijastavan yleisvalaisimen ja valohoitolaitteen ja näin tuote nimeltä *Innosol* sai alkunsa. Normaalisti tämä hoitolaite on ruokapöydän päälle sijoitettu katosta ripustettu valaisin.

Kun katosta riippuva yleisvalaisin käännetään ylösalaisin, valohoitolaite on valmiina käytettäväksi. Valaisin sijoitetaan lattiasta noin 170 cm korkeudelle, jolloin sen etäisyys ruokapöydästä on noin 100 cm. Tällä tavalla kaikki pöydän ääressä olevat saavat tarvitsemansa 2500 luksin valon samanaikaisesti.

Yleisvalokäytössä *Innosol* heijastaa valon vaalean katon kautta, jolloin valo on epäsuoraa. Epäsuora valo on häikäisemätöntä ja silmille ystävällistä. *Innosolin* epäsuora valo ei aiheuta kiiltokuvastumia kuva-ruudulle tai kiiltävälle paperille. Se

soveltuu myös tarkkuutta vaativiin tehtäviin, koska epäsuora valo ei muodosta juuri lainkaan varjoja. Häikäisemätön riittävä valo on myös hyvä kommunikoitaessa viittomakielellä ja luettaessa huuliota.

Valohoidosta hyötyy myös sokea

Suomalainen erikoislääkäri **Timo Partonen** on tutkinut valohoidon vaikutusta sokeille ihmisille ja todennut heidänkin hyötyvän siitä. Vaikutusmekanismit ovat lähes samat sokeilla kuin normaalisti näke-villäkin, koska valo ei tule elimistöön näköjärjestelmän, vaan ihon ja käpyrauhanen kautta.

Valohoidolla voit säädellä uni- ja vuorokausirytmiasi, myös poikkeustapauksissa kuten vuorotyön tai pitkien lentomatkojen aikaeron aiheuttamassa väsymyksessä. Valohoito on luonnonmukainen tapa huolehtia itsestään ilman kahvin tai muiden piristeiden haitallisia sivuvaikutuksia. Iltauniset voivat virkistyä valon alla ja siirtää nukkumaan-menoa sopivasti. Aamuuniset hyötyvät valohoidosta heti aamulla, jolloin illalla nukkumaanmeno on paljon helpompaa melatoniinhormoonin ansiosta.

Lisätietoja: *Innojok Oy*
puh. 09-324 993 tai 0400-544 822